
ГЕНЕЗА ПРОЗНИХ ОБЛИКА У НОВОЈ СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ

ПРОГРАМ

Студенти стичу знања о генези прозних облика у српској књижевности 18. и 19. в.; схватају чиниоце диференцирања и унификације врста (аутобиографија, мемоари, путопис, дневник, биографија, приповијетка, роман, басна, ауторска бајка и др.) на нивоу технике излагања, семантике и поетике; упознају се са историјом основних прозних врста у дијахроним преображајима, периодизацијским особеностима и европском контексту. Оспособљавају се да разумију настајање основних прозних облика у новој српској књижевности и да та знања искористе у настави; такође да овладају аспектима компаративне морфологије српске прозе и да уочавају везе између савремених књижевних појава и текстова насталих у књижевности 18/19. в.

Предмет обухвата основе теорије прозних облика, (пре)познавање њихових остварења и варијетета у српској књижевности 18. и 19. в., уочавање њиховоисторијских оквира (генолошке, морфолошке, наратолошке промене). Упознаје студенте са односом посебног дјела према домаћој (књижевној, фолклорној) и европској традицији, са репрезентативним примјерима и основним жанровским обрасцима.

ИЗВОРИ (ДЕЛА)

- ✓ *Српски роман*, библиотека, Нолит 1981-1982 (А. Стојковић, М. Видаковић, Ј. С. Поповић, Б. Атанацковић, Ј. Игњатовић, С. Матавуљ или С. Сремац, С. Ранковић).
- ✓ Глишић, Милован: *Глава шећера* или *Рога* (СД или избор из дела)
- ✓ Домановић, Радоје: *Вођа, Данга* (СД или избор из дела)

- ✓ Игњатовић, Јаков: *Милан Наранџић, Вечити младожења* или *Васа Решењект, Мемоари* (одломци), Одабрана дела, Н. Сад 1989. (Такође друга издања.)
- ✓ Карацић, Вук Стефановић: Даница (СДВК, књ. 8); Историјски списи, 1, 2 (СДВСК, 16/1, 2). (Или: избор из дела, *Први и други српски устанак*, у издању МС и СКЗ, едиција Српска књижевност у сто књига.)
- ✓ Лазаревић, Лаза: „Први пут с оцем на јутрење“, „Све ће то народ позлатити“, „Швабица“ или „Ветар“ (Сабрана дела, Бг 1986; друга издања.)
- ✓ Љубиша, Стефан Митров: „Кањош Мацедоновић“ и примјер из *Причања Вука Дојчевића// Приповијести црногорске и приморске, Причања Вука Дојчевића//ЦД СМЈБ*, 1-2, Бг, б. г.
- ✓ Матавуљ, Симо: *Бакоња фра Брне*, „Ошкопац и Била“, „Поварета“, „Пирипенда“, „Наумова слугња“ или „Београдска деца“// СД, књ. 5-6, Бг 1954, или СД, књ. 1, 2, 3, Бг –Згб 2006-2007, или избор из дјела).
- ✓ Мемоарско-аутобиографска проза XVIII и XIX века, 1-2, Београд, 1989 (избор, примери).
- ✓ Ненадовић, Матија: *Мемоари* (одломци)
- ✓ Обрадовић, Доситеј: *Сабрана дела* (1961; 2007-8): *Живот и прикљученија* (избор), *Басне* (избор).
- ✓ Поповић Стерија, Јован: *Роман без романа* (Бг 1981); Календари, милобруке, афоризми, записке, Вршац 2003.
- ✓ Ранковић, Светолик: *Горски цар* (или *Сеоска учитељица*), Београд, 1981 (или ЦД, Бг, б. г.)

ЛИТЕРАТУРА

- ☒ Водичка, Феликс: Генеза књижевних дела и њихов однос према историјској стварности// *Проблеми књижевне историје*, прев., Н. Сад 1987, с. 31-54.
- ☒ Лежен, Луј: осврт на сопствено дјело, *Поља*, 459/септембар-октобар 2009.
- ☒ Мелетински, Јелеазар: *Историјска поетика новеле*, прев.Р. Мечанин, Н. Сад 1997.
- ☒ Мукаржовски, Јан: „Традиција облика“//*Огледи из естетике*, прев. А. Илић, Бг 1998.

- ☑ *Теорија историје књижевности*, САНУ, Бг 1986. (Радови З. Лешића и Н. Петковића.)
- ☑ Tinjanov J.: „О књижевној еволуцији“ // *Poetika ruskog formalizma*, приг. А. Petrov, Бг 1970.
- ☑ Фуко, Мишел: *Закључак//Археологија знања*, Бг 1998.
- ☑ Вученов, Диитрије: „Јаков Игњатовић и модел српског романа“// *Трагом епохе реализма*, Крушевац 1981, 135-164.
- ☑ Деретић, Јован: „Рађање књижевних жанрова из духа просвећености“ // *Поетика српске књижевности*, Бг 1997, с. 169-207.
- ☑ Деретић, Јован: *Домаћи извори и генеза Видаковићевог романа//Видаковић и рани српски роман*, Н. Сад: Матица српска, 1980, 91-170 (такође може: Деретић, Ј.: *Српски роман 1800-1950*, Бг 1981).
- ☑ Живковић, Драгиша: *Европски оквири српске књижевности XVIII и XIX века* – општи преглед, 1, Бг 1994. - (1970, 1996)
- ☑ Иванић, Душан: „Аутобиографско-мемоарска проза у српској књижевности XVIII и XIX вијека“// *Облик и вријеме*, Бг 1995, с. 19-44.
- ☑ Иванић, Душан: „Модели српске приповијетке 19. Вијека“// *Зборник МС за славистику*, 73 (2008).

Иванић Душан: Доситеј Обрадовић и генеза српске прозе, у: *Зашто читати Доситеја?*, Београд 2015.

Иванић Душан, *Приповијетка српских писаца из Хрватске*, Загреб 2004. (предговор)

- ☑ Константиновић, Зоран: „Компаративно виђење српске књижевности“, Н. Сад, 1993. (Појмови: *Архитекст, Интертекст, Контекст.*)

Голуб Добрашиновић, Симо Матавуљ, Београд, 2003.

Снежана Милосављевић Милић, *Оквирни облици у српском реалистичком роману*, Београд, 2001.

Татјана Јовићевић, *Српски историјски роман 19. века*, Београд 2007.

Тања Поповић, *Сказ: Гогољ и српски приповедачи*, у: *Стратегије приповедања*, Београд, 2011.

Горан Максимовић, *Заборављени књижевници, књижевноисторијски огледи о скрајнутим писцима српског 19. вијека*, Пале, 2013.

Бранислав Нушић у фондovima и збиркама Архива Србије, писмо Гити Предић, Београд, 2014.

Радослав Ераковић, *Дневник читалачких искушења*, Нови Сад 2019; 184-226.

ИСПИТНЕ ОБАВЕЗЕ: 1. АКТИВНОСТ НА ЧАСУ; 2. ИЗРАДА РЕФЕРАТА

ОКВИРНЕ ТЕМЕ

1. Основни појмови: генеза, еволуција, облик
2. Поступак проучавања генезе а) појединачног дела б) жанра
3. Проучавање еволуције
 - а) једног дјела
 - б) опуса
 - в) жанра
4. Основни прозни жанрови у српској књижевности 18. и 19. Века
 1. Практични списи (тужбе, молбе, жалбе, писма)
 2. Хроника
 3. Биографија
 4. Беседе
 5. Дневници, мемоари/аутобиографије
 6. Путописи а)
форма
б) садржина
в) позиција ауторског ја
г) еволуција тематике, стила и облика (Доситеј – Прота Матија – Љ. П. Ненадовић)
д) о генези Ненадовићевих путописа-писама
 7. Фикционална проза (роман, приповетка, басна...)
 - а) роман б) приповетка в) басна
 - в) шаљива прича/анегдота
 8. Наравоученије и есеј
 9. Посланица
 10. Писмо (као мултижанровска форма)
 11. Афоризам (сентенца) и друге мале форме
 12. Роман: од превода и посрба до оригиналног дела
 13. Морфологија романа (унутарња, спољашња)
 14. Роман и књижевна баштина (европска, домаћа, фолклорна)
 15. Доситеј Обрадовић и генеза раног српског романа
 16. Милован Видаковић и генеза/еволуција српског романа
 17. Романескно и аутобиографско
 18. Фолклорна баштина у генези романа српског реализма (С. Матавуљ, Ј. Веселиновић, С. Сремац)
 19. Политика у српском роману епохе реализма (Тодоровић, Веселиновић, Комарчић)
 20. Јаков Игњатовић и еволуција српског романа

21. Друштвене прилике у генези романа (С. Ранковић)

22. Приповетка

а) еволутивни модели

б) једноставни облици у генези приповетке (басна, шаљива причица, пословица, анегдота, бајка, «прича из живота», случај – правни, морални, друштвени)

в) просветителска проза и приповетка

г) настајање романтичарске приповетке

д) приповетка епохе реализма и модели реализма